

۲۲ تشرین ثانی ۱۹۱۷

سای : ۲۰

برنجی سنه

کتابخانه

علم ، صنعت و اخلاق دار هفته لی مجموعہ

ادبیات مصاحبه لری

زده مرثیه و مرثیه جلد: ۳

عجم ادبیاتده مرثیه

- مایند -

منازل کی انجالتدی ، دیبه ، هیچ مبالغه حل ایدله مه چک
بر صورتده المی آکلاندقدن سوکرا ، رؤیاده باهاسی کوردیکنی
واونک کندینسه واقع اولان خطا بلری تصویر ایدیور . بوکی
قیمتی و صمیمی مرثیهلر عجم ادبیاتده پک مبدول دکلدر .
« سیف اسفرنگی » ، « شمس الدین جوی » ، « عیاضی »
سرخی ، کی ، بویه دوستلری ، اقرپارلی ایچون مرثیهلر یازان
شاهرلر پک جوقسه ده ، بوکی اثرلرک بویوک بر قسمینده
ساختلک و صنعتزلک درحال کوزه چارپار . مثلاً « طغاشاه
بن ااپ ارسلان سلجوقی » نکمدامی « عیاضی » سرخی ، نک
« علی حسین البخرزی » نک شهادت مناسبتله یازدینی مرثیه
بو جله دندر . حتی زوجیسی ایچون ، جو جوقلری ایچون -
صمیمی اولماسی ایجاب ایدن - مرثیهلر تنظیم ایتش نه قدر
شاعر واردرکه ، اکده دین الملری معین قلیشه لرله افاده
ایتمکدن قور تولاماشلردر .

عجم مرثیه چیلکنک بویوک بر قسمی ، حکمدارلرک
تولومو و تخه یکی بر پادشاهک جلوسی مناسبتله ترتیب ایدیلن
تغزیه و مرثیه قلیقلی قصیده لرله انحصار ایدر . دها سامانیلر -
دن باشلا یوق ، آسیاده « اسلام ایران » مدینتک تأثیر آلتنده
قالش بوتون تورک حکمدارلرینک سربازلرند مرثیه چیلکک
بو نیم رسمی شکله تصادف ایده چکز . فی الحقیقه ، « نصرین
احمد سامانی » ، تولوب برینه « نوح بن منصور سامانی » ، کجیدیکی
زمان « فضل بن عباس بخاراکی » نک یکی حکمدارده تقدیم
ایتدیکی تغزیه قلیقلی مرثیه شویه باشلا یوردی : « کوزمل
خوبی حکمدار تولدی ، و برینه فرخزاد بر پادشاه تخه جالس
اولدی ... ادرق بونک نه درجه صمیمی اولدیفه بو معلعدن
پک اعلا حکم اولونه ییلیر . « کسان » مروزی ، ده ینه « امیر
نوح بن منصور » ایچون یازدینی مرثیه طرزنده بر قطعه ده
المی شویه آکلاتیور : « مرو شهری ، کوز یاشلرندن ، عاداتا
طوفان اینجیده یی ؛ سنک جنازه ک بو طوفان اینجیده نوحک
کیسه بکزی یوردی . بو بولوش ، صنعتی تصنع ظن ایدنلر
نظرند پک کوزمل عد اولونسه بیله ، بو کوکی تلقیلر مزه
کوده ، دونو بر المک صمیمی افاده سه هیچ بکزه یورد .

بلکده اسکی ملی ماتم اینلرینک اوزاق خاطرده سی سیدله ،
تورک حکمدارلرینک سربازلرند مرثیه چیلکک پک مهم بر
موقع طودیتیفی ، وونک حتی تیور طورونلرینک زمانه قدر
دوام ایلوب کادیکیکی واضح صورتده کور یورد . بزه قدر
انتقال ایدمیلن بعض وثیقلر ، بو جهتی صراحتله اثبات
ایدیور : کسکین بر ذکا ، کوتلی بر شخصیت مالک اولان
تورک حکمداری « سلطان سنجر » اطرافته دورک اک بویوک

تولور ایچون سوله ن مرثیهلر عجم ادبیاتده اسکدن بری
کنیش براسحه اشغال ایدر . بز بوتولو مرثیهلری ابتدا
همجملرک ملی دستانده ، « شهنامه » ده بولیوروز . فقط ملی قهرمانلر
وصفنده ، اونلرک خاطرلری تغزیر ایچون یازیلان بوسرثیه لرده
داهایزاده « آبیگ » عنصر غالبدر ؛ و شاهر - طبق اسکی تورک
مرثیهلرند اولدینی کی - معشری براله غیر شخصی برترجان
حکمنددر . ایسته ابتدا « شهنامه » ده دستانی ماهیتی حائر
کورون مرثیهلر مؤخر « شهنامه » دن چقاریلان مختلف
متنوی موضوعلرند ، داهایزاده « لریک » برماهتده اولارق
کوزه چارپار . همجملرلری ، دها « رودکی » دن بری اقرپارلی ،
دوستلری حقدده مرثیهلر سوله مشلردر . « رودکی » نک ،
کندی معاصرلرندن شاهر « شیخ شهیدلی » به ، « حکیم
مرادی » به ، سوکرا ، زمانی و زراسدن برینک اولغله سوله دیک
مرثیهلر زمانه قدر انتقال ایتشدرکه قصیده شکله و قیسه
برطاق شعر پارچه لریدر . سامانی و غزنوی شاهرلرینک اک
اسکیلرند بوکی مرثیهلر تصادف اولونور . دها سوکرا کی
زمانلردهده طبیی بونک انکشافی کور یورد . بربرلری حقدده
ده دین حرمت و محبت بیلن بعضی صنعتکارلرک عینی کوزملک
محرابی قارشینده حیاتی کچیرن آرقاداشلری حقدده سوله دکلری
مرثیهلر ، اکثرته صمیمی اولدینی کی ، عین زمانده ، و شاهر
حقدده دوشونجولری کوسرتمک اعتبار ایدله معینداردر .
مثلا اختیار « نظامی » ، پک سودیکی « خاقانی » نک وفاتی
مناسبتله یازدینی بر مرثیه ده ، « بن » خاقانی نک بکا مرثیه سوله به چکی
ظن ایدیوردم ، هباتک شیمی بن اوکا مرثیه خوان اولق
فلا کته اوغرام ، دیه آغایور ؛ کلاک « سلطان » سنجرک
شاهرلرند غزلده « فرخی » و قصیده ده « عنصری » طرزلی
لقیب ایدن « مغزی » سمرقدی ، تولدیکلی زمان « حکیم ستانی
غزنوی » : « کر زهره ، بجز دوم آید نه شکست است »
درمات طبع طرب افزای مغزی ، کر حسرت و درهای یتیش
چو بیتان ، بنشسته عطارده بمعزای مغزی ، فریادی چقار یورد .
« کال اصفهانی » باهاسی تولدیکلی زمان یازدینی اوزون بر سرثیه ده :
« افسوس که هنر کوتهی بادی وین بوساحده عجز و تأملله
کولکه کی قائم . بوفلا کتک غمی ، بی اونک شعرلرند کی

مرثیه جیلکک نجیون و هانکی شکده انکشاف ابتدکی
کندی کندیه توضع ایدره طلندمز .

تورک حکمدارلرندن بعضیلری ایچون بویوک عجم شاهلری
طرفندن تنظیم اولونمش بعض مرثیهلر وارد کره ، جدا صیمی
بر فریاد کی تلقی اولونه بیلیر . کندیس حایه ایدن ، پیشدیره ،
حیاتک تورلو تورلو نعمتلرندن مستفایدن ولی نعمتله قارشی
دهرین رحمت و محبت بسله برن برطاق صیمی شاهلری ، اولنرک
تولومندن متحصل المرنی جدا جانلی و صیمی بر صورتده
تثبته موفق اولشلردر . « امیر معزی سمرقندی ، نک «ملکشاه
و نظام الملک» حقلرند سوله دیکی مرثیه ، کندیس «ملک الشعراء»
پایه سی ویره ن بویکی قمتلی وجودک اوفوله قارشی نه قدرده درن
برلم دویدیفنی کوستریبور : « شغل دولت بیخطر شد کارملت
باحظر * تا تهی شد دولت و ملت زشاه داد کر * مردمان
گفتند شوریده است شوال ای عجب * بود ایزن معنی دل معنی
شاسان را خبر » . بیتلرله باشلایان بوشهور مرثیه ، هیچ بر
صورتله ساخته بر دالقا و قلق نظاملری عد ایدله مرز . «نظام الملک»
ک شهادتی مناسبتیه « انوری » ده ، یازدینی بر رباعده « اولنک
و قاتیلہ نظام الملک بوزولیفنی ، جهانن سعادتنک قالدیفنی ،
اعتراف ایدیوردی که هیچده حقیقه منایر و مبالغه لی بر حکم
صایلاماز . طبق بونک کی ، « سنجر نک اوغوزلره قارشی
مغلوبیتی و خراسان ایلمه اوارامالهرک خرایسی اوزرینه «خاقانی»
نک سوله مش اولدینی : « آن مصر مملکتک تودیدی خراب
شد * و آن نیل مکرمتک شنیدی سراب شد * کردون سر
محمد بجی بباد داد * محنت رقب سنجر مالک رقاب شد ،
بیتلرله باشلایان مرثیه آمیز شعرده ، بویوک بر حکمدارک
سقوطنه قارشی جبقاربلش حقیق رفریاددن باشقا برشی دکدی .
« رشید و طوطا نک ولی نعمتی » آئیز « حقه دک رباعی شکنده
مرثیه لری ، « سلطان محمد خدابنده » دن سوکر تاخته چقان
عدالتله معروف « سلطان ابوسعید » ، « خواجه سلمان نک
سوله مش اولدینی « کرینالده تاج و سوزد تختکی باشد بعد *
بر زوال دولت سلطان عادل بوسید ، مطعلل مرثیه ، « باقرآه
میرزا ایچون « برندق بخاری ، نک سوله دیکی رباعی ، صنمکار
وضعت پرست « پای سونفور میرزا » حقه دک « امیرشاهی نک
معروف مرثیه سی ، خلاصه دها بویکی بر جوق مرثیهلر
وارد سه ، ایچلرند حقیق بر صنعت اثری عد ایدیله یلچکر
طبیعی محدوددر . مشهور « سلطان اویس » ، تذکره چیلرک
روایتله کوره ، توله چکی ائشاده کندیس ایچون مرثیه آمیز بر
غزل یازمشدی ؛ حیانتده نهایتسز طغیلرنی کوردیکی بوکنج
و صنمکار حکمدارک جنازه سی آوقسندن آغلايه آغلايه کیدن

عجم شاهلری طوبیلامشدی ؛ بر کون عقلنه تحف بر فکر
کلدی ؛ تکمیل شاهلری چاغیرتقدن سوکر اولنره دیدی که :
« دن تولد کن دن سوکر نه کی مرثیهلر تنظیم ایده جککزی شیمیدین
بیلمک ایسترم ، باقیم هانکیسی دها کوزمل اولاجق . بوندن
باشقا اولنک مکافاتیه حایتمده و برنک ایسترم * کیم بیلیر ، بلکه برن
تولدندن سوکر مرثیه سی ایسته دیکم درجه ده مکافات اولونااز... »
بو غریب امر اوزرینه شاهلرک هیمی آیری آیری مرثیهلر
یا بوب تقدیم ایشدیلر . « دولتشاه » ، « سلطانک اچوق بکندیکی
بر قطعه یی تذکره مستده ذکر ایدیور . « ینه « سلطان سنجر » ک
دیگر بر وقعه سی دها ، مرثیه جیلکک سربایلرده کی موقعی
جوق اتی تئور ایدله بیلیر : « اویطاهر خانوی نک « تارنج آل سلجوق »
نده یازدیفنه کوره ، « سلطان سنجر » ، سوکیلی قیزی و « سلطان
محمد بن محمد بن ملکشاه » ک زوجیه سی « دها ملک خانوی »
بولدیک زمان فوق العاده متأثر اولمش ، وقیزینه مرثیه سوله ملک
اوزره او زمان اختیار و علیل بولونان « عمیق بخاری » بی بخارادن
چاغیرتمشدی . بو وقعه حقه دک « حکام آنکه کلک دمداز همن بوستان .
رفت آن کل شکفته و درخاک شد نهان . حکام آنکه شاخ
شجر من کشد زابر بی اماند ترکس آن نازده بوستان ، مرثیه سی
تنظیم ایدن « عمیق » ک اساساً مرثیه جیلککده خارق العاده بر
قدرت صاحی اولدیفنی « دولتشاه » ده اعتراف ایدیور . اساساً
تورک تاریخک اسلامیت تأثیری ائتمده قالان دورلری تدقیق
ایدنلر ، تورک سربایلرند ماتم آیتلرینک : نه قدر مهم و معین
قاعدله تابع اولدیفنی بیلیرلر : تاسکی « هیونگ نو » ، « توکیو »
لردن باشلاپرق ، بوماتم دادق عثمانلی سربایلرینه قدر کیرمشدی .
سلجوقیلرده ، خوارزمیلرده ، تیموریلرده ، عثمانیلرده هان هان
بر برینک عینی عد ایدله بیله جکمز برطاق آیتلر واردی . بر حکمدار
یاخود بر برنس تولدیک زمان اوچ کون ماتم طوتولیور ، و
هفته سندنه تولونک استراحت روحی ایچون عمومی برضیافت
یا یلیوردی که بوکا تیموریلر « هفته آشی » دییورلردی . حکمدار
عالمه سندن اولمادیفنی حالد شاهر « علی شیرنوائی » نک جنازه
مراسمنده اوچ کون عمومی ماتم طوتولوشدی . کذلک ، خوارزم
حکمداری « ایل ارسلان » متبوعی « سنجر » ک وفاتنده اوچ
کون یاس طوتوله سیسی امر اجتماعدی . عینی حالی آناطولی
سلجوقیلرندمه کورورز : بر حکمدار تولکجه اوچ کون یاس
طوتولیور ، سلطان ماتم علاقنی اولاراق آق اطلس لباس کیده ،
بکمر باشلرینه مقلوب بورکر کیوب « کیسی » لری اوزرینه
آق غاشیه لچکرلردی . [بولنرک تفصیلاتی ایچون « ملی تبعلر » ک
دردنجی صایسندنه کی مقاله مزه مراجعت ایدیکز « ص ۴۲-
۵۵ »] . ایسته بو تفصیلاتدن سوکر ، تورک سربایلرند عجم

« خواجه سلیمان ، بوناسته و درینا که بزمرد شدنا کهای*
کل باغ دولت بروز جوانی* درینا سواری که جز سید دلها*
نمیکرد بر مرکب کارانی ، پیتلیه باشلایان مرینسی انشاد
ایندی که، مؤثر و صمیمی بر اثر د .

نولو مرینلری ، اسکدن بری مختلف شکلورده یازیلیر .
« شهنامه » ده و دیگر منظوم حکایه لرده متوی شکنده یازیلان
مرینلر ایچون، قصیده ، رباعی ، قطعه شکلورده قوللانیلمشدر
که ، بالخاصه رباعی شکلک ده رن و صمیمی برالمی بو تون و سعتله
افاده به کافی کلمه به چکی محققدر . نولو مرینلرینشک مؤخر
انخطاط دورلنده آلدینی بر باد شکلردن بری « تاریخ لردر »
شاعر بر مصرعای پاخود بر یقی بیک تورلو مشکلات ایچنده
- پاخود ، بو خصوصه ممارسه سی و ارسه سولته - تاریخ و شور-
دکن سوکرا ، اونک یوقاریسی دوله دورور و بو صورتله مرینیه
برینه اک جعلی حسلری محتوی ، ساخته لکی عادما هر طرفندن
صبریشان بر باد بر منظومه قائم اولور . بو کی منظومه لرده
نولونک محاسنه ، فضائلیته عائد باصمه قالب تعمیرلردن فضله
بر شی ارامق معناسزد . هر حالده عجم ادبیاتده کی نولو
مرینلری ، نادر بعض اثرلی استقنا ایدمک اولور سه ق ،
حقیق مرینیه عصرندن بلکه اک چوق محروم ، ساخته مای-
لغلی محصوللرد . دنیای فلاکتک دومانلریله قارار تان ، کوز
باشلردن جوشغون ایرماقلر آقتان ، کونته ، آیه ، یلدیزلره
سونوب قیریللری تکلیف ایدن ، هر کسی کندیشله برابر
نولونجه قدر اغلامه دعوت ایدن ، بیکلرجه که او یونجا-
قلری آرابوب بولدینی حالده مجنون کی چیلیردیفی سوله یین
بر مرینیه سی ، اگر کولونج دکله ، مطلقا قانی سینیرله ندیره -
بیهلک بر قابلیتده دیمکدر . عجم ادبیاتک بر چوق
مرینیه چیلری بو قادریه ادخال ایتمک ، مع التأسف ، ضروری
بولونیور ...

کرمیلی زاده محمد زاده

شرف و اقبال اسیلزاده سرایلرند دوغانشدر . اوپه را ، اولجه
یا لکنز بو سرایلرده و بورالرده کی ازدواج مراسمنده اجرا
ایدیلیر ؛ پرسنلک ، دولرک . . . باشلیجه ذوق و تماشایی
تشکیل ایدردی . زمانمزده اولدینی کی بو تون خلقک اوپه را
تماشاسندن استقاده ایتمی اوزمانلر ممکن دکلدی . برنس
سرایلرند اکثریتله خصوصی اوپه را هتملری واردی . بورایه
گیره چکرک اجتماعی موقعلری بوکسک اولسی لازمدی .

موسیقی حیاندنه بویوک بر انقلاب ، یکی بر اسلوب وجوده
کثیرن اوپه رانک اساسلری ، اون بشینی عصرک نهایترند
فلورانسده قونت (باردی) نلک مالکانه سی مداوملری تشکیل
ایدن شاعر ، موسیقی شناس ، فیلسوف و سائر بر طاق علم و
معرفت ادبی طرفندن دوشونولش و ترتیب ایدلمشدی . هیچ
شبه یوقکه بو عقیقه اسک یونانیلرک فاجیه او یونلریه قودقلری
موسیقی دن ده بحث ایدلمشدی . (رینوسی) طرفندن یازیلوب
(پیری) نلک بسته لیدی (دافنه) اوپه راسی (قورزی) نلک مالکانه سنده
خصوصی اوله رق بر چوق مسافرلرک حضورنده هتبه قونلیدینی
وقت امید و انتظارک فرقدیر بر موقت قازانمشدی (۱۵۹۷) .
فرانسه قرالی دردنجی (هانزی) نلک (ماریا) ایله ازدواجلری
(۱۶۰۰) فلورانسده فوق العاده بر صورتده تسعید ایدیلیرکن ،
یکی میداته چقان اوپه رانک خلقه تشهری ایچون ازدواج
مراسمی بک کوزل بر وسیله تشکیل ایدیوردی . بو مناسبتله
(رینوسی) ، (اوریدیس) نامیه بر اوپه را انشاد ایدیور
و بو اثر (پیری) و (قاسینی) نامنده کی بستمکارل طرفندن
آیری آیری بستملیوردی . او یانادینی وقت قسما (پیری) نلک
قسما (قاسینی) نلک بستملری چالینیوردی .

موضوعی اسک یونان فاجیه لردن آلان بو اوپه رانک
برنجی همنه سنده چوبانلر ، کنج قیزلر کورینیر . چوبانلر
(اورفئو) ایله (اوریدیس) ، بو ایکی نشانلیره شرقیلر
اوقوبه رق سعادت تمیسنده یولونورلر . بو ترنماه آره صره
قورو اشتراک ایدر [۱] . (اوریدیس) جوارده کی اورمانده
چوبان رقصی او یانماق اوزره (دافنه) نامنده کی قیزله دیگر
کنج قیزلری آله رق اوزاقلاشیر . همنده قالانلر قارشیلقلی
شرقیلر لغی ایدرلر . مختلف ترنماه قرات شکلنده آره صره
رقص قوروسی اشتراک ایدر . (اورفئو) بر شرقی ایله کندی
سعادت ، مسرتی اعلان و دوستی (آرسه - تروآلت) ایله ترنم
ایده رک کوریشیر . (تیزیس) اسمنده کی چوبان قوال چاله رق
شرقی اوقوبه رق (اورفئو) نلک تبریک و تسعید ایدر . بومسود

ایلیک اوپه را

[۱] بو همنه ، قزال (هانزی) نلک (ماریا) ایله ازدواجنه بر
جیلایه ، بر تبریک تمغن ایدیوردی .

اوپه را ، بو کونکی ترفی و تکملی اروپا اسیلزاده لرینه
مدیوندر . و اغنه رک اوپه رانی ایصال و اعلا ایتمش اولدینی